

A full-body photograph of Erkki Liikanen, an older man with glasses, wearing a blue and white horizontally striped polo shirt and dark trousers. He is standing outdoors in front of a yellow building with a brown downspout. There are green trees and a flower bed with white and pink roses in the background. The text is overlaid on the lower half of the image.

Erkki Liikanen:

Jalkapallo ja F1 yhdistävät eurooppalaisia

Euroopan unionin kilpailua ja liikkuvuutta koskevat päätökset ovat Erkki Liikasen mukaan vaikuttaneet myös urheiluun. Brysselin vuosinaan Liikanen löysi lenkkeilyn, jota hän harrastaa edelleen.

ERKKI LIIKANEN TYÖSKENTELI Brysselissä 14 vuotta aluksi Suomen EU-lähettiläänä ja vuodet 1995–2005 komissaarina. Hänen Eurooppa-uransa alkaessa Neuvostoliitto oli olemassa ja sen kanssa solmittu Ystävyys, yhteistyö ja avunanto -sopimus voimassa. Viisi vuotta myöhemmin Suomi oli Euroopan Unionin jäsen ja Neuvostoliitto kadonnut kartalta.

Urheilu on Liikasen mukaan kulttuurin ohella eurooppalaisilla areenoilla luonteva puheenaihe, josta monilla keskustelukumppaneilla on jotakin sanottavaa. Jutunjuurta löytyi etenkin jalkapallosta. **Jari Litmasen** parhaat pelivuodet ajoittuivat Liikasen ensimmäiselle komissaarikaudelle. Amsterdamin Ajax kuului Euroopan huippuseuroihin ja Litmanen on yksi joukkueen tähdistä. Suomalaispelaajan taidot pelinjohtajana huomannut EU-komission puheenjohtaja **Jacques Delors** kysyi Liikaselta, mikä mies Litmanen oikein on.

– Litmasen läpimurto nosti urheilumme näkyvyyden aivan uudelle tasolle Euroopassa. Ei siellä tunneta pohjoismaisia hiihtolajeja eikä jääkiekkoa. Joku saattoi muistaa **Lasse Virénin**. **Paavo Nurmen** tiesi joku urheiluhistoriaan perehtynyt, hänet tunnetaan Amerikassa paremmin, sanoo Liikanen.

Jalkapallon erittäin keskeinen merkitys Euroopassa havainnollistui Liikaselte EU-vuosina. Afrikkalaistaustainen taksinkuljettaja hehkutti hänelle ”*Zidane on arabi, Thuram afrikkalainen, mitä ajattelee Jean-Marie Le Pen*” Ranskan voitettua vuonna 1998 jalkapallon maailmanmestaruuden. Ennen kisoja äärioikeistolainen Le Pen oli lausunut olevan ”*keinotekoista tuoda pelaajia ulkomailta ja nimittää heistä koottua joukkoa Ranskan maajoukkueeksi*”.

Liikanen muistuttaa, että urheilu on Euroopan unionin näkökulmasta suurelta osin kansallinen asia. Hänen komissaarivuosinaan EU:lla ei ollut toimivaltaa liikunnassa ja urheilussa. EU-päätökset vaikuttivat kuitenkin jo tuolloin etenkin kilpa- ja huippu-urheiluun. Liikunnan ja urheilun rahoitukseen kohdistuvat unionin veikkaustoimintaa koskevat päätökset. Veikkaus sai säilyttää EU-oloissakin monopoliasemansa, joka on kansallisin päätöksin loppumas-
sa verkkopelaamisen osalta.

Sisämarkkinasäädökset vaikuttaneet myös urheiluun

Liikasen komissaarivuosien alkuun osui Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen joulukuussa 1995 antama Bosman-päätös. Tuomioistuin katsoi sopimusjärjestelmän olevan työ-

voiman vapaan liikkuvuuden periaatteen vastainen, mikä mullisti joukkuelajien työmarkkinat EU:ssa. Ulkomaa-laiskiintiötä ei voinut soveltaa enää EU-alueelta kotoisiin oleviin pelaajiin. Sopimuksensa päätyttyä pelaaja saattoi hakea töitä mistä tahansa EU-maasta kansallisuudesta riippumatta.

Vuonna 2009 hyväksytty Lissabonin sopimus toi liikunnan ja urheilun EU:n virallisen toimivallan piiriin. Liikanen muistuttaa kuitenkin, että sisämarkkinoiden päätökset vaikuttavat eniten liikuntaan ja urheiluun.

– Euroopan unionin ytimessä on sisämarkkinoiden toiminta. Pääoman, palveluiden, tavaroiden ja työvoiman vapaa liikkuminen pitää sallia.

EU-päätökset vaikuttavat myös urheilujärjestöjen toimintaan. Tuorein esimerkki tästä on EU-tuomioistuimen joulukuussa 2023 antama päätös, jonka mukaan urheilukilpailujen järjestäminen on avattava vapaalle kilpailulle. Tämä antaa esimerkiksi mahdollisuuden perustaa UEFA:sta riippumaton jalkapallon eurooppalainen superliiga.

Liikasen toiselle komissaarikaudelle ajoittui paikalliserkköjen vapauttaminen vuonna 1999 kilpailun piiriin, mikä alensi oleellisesti tiedonsiirron hintaa. Hän muistelee, että 500 kilobitin yhteys maksoi tuolloin 50 euroa kuukaudessa. Hinnat laskivat ja kapasiteettia nostaneet investoinnit vauhdittuivat kysynnän kasvaessa.

Laajakaistayhteyksien kehittyminen nopeutti tiedonkulkua ja mahdollistivat uudenlaiset liiketoimintasovellukset. Siirtonopeus kasvoi, mikä mahdollisti liikkuvan kuvan välittämisen internetissä. Tämä lisäsi urheilumedian ja etenkin maksutelevision bisnesmahdollisuuksia. Samaan aikaan tekninen kehitys mahdollisti suorien lähetysten toteuttamisen kevyemmällä tuotantokoneistolla.

Kehityksen suuntaa oli tosin vaikea ennakoida. Liikanen osallistui 2000-luvun alussa Cannesissa keskusteluun, jossa olivat mukana elokuvaohjaaja **Wim Wenders** ja **Lindsey Muth**. Keskustelijat pohtivat, miten tiedonsiirron kehitys vaikuttaa elokuvan liiketoimintamalliin. Kokonaisuutta ei osannut ennakoida kukaan. Yhtä lailla hämärän peitossa oli se, että englantilaisen jalkapallon keskeinen yleisö löytyy 2020-luvulla Aasiasta ja etenkin Kiinasta.

Brysselin vuodet tekivät maratoonarin

Liikasesta tuli Brysselin vuosinaan maratoonari. Brysselin maratonille vuonna 1992 osallistunut **Kalevi Kivistö** toi hänelle lahjaksi Polarin sykemittarin. Liikanen ei ollut aikaisemmin harrastanut juoksua, mutta lenkkeily imaisi hänet mukaansa. Maratoneja kertyi vuosien mittaan viitisenkym-

mentä. Viime vuosina Liikanen on siirtynyt juoksemaan puolimaratonaja.

Juoksusta oli Liikasen aloittaessa harrastuksensa tulut jo suosittu liikuntamuoto Keski-Euroopassa, joten hölkäävä suurlähtetiläs ja komissaari ei herättänyt suurta huomiota. Lenkkeily tarjosi paitsi liikuntaa myös tavan tutustua eri henkilöihin. Kauppakomissaarin tehtävää vuosina 1999–2004 hoitanut **Pascal Lamy** ja kehitysyhteistyö-, kilpailu- ja energia-asioiden osastojen pääjohtajana toiminut **Philip Lowe** harrastivat juoksua. Komission väkeä kävi juoksemas-
sa maratoneja Brysselissä ja lähiseuduilla.

– Juoksuharrastusta arvostettiin. Ei siellä ajateltu, että mitä pitempi matka, sitä tyhmempi jätkä. Maraton ei vaadi lahjoja vaan luonnetta. On löydettävä tapa, jolla juoksee pitkän matkan. Kehitin oman maratonfilosofiankin. Matkasta selviää, kun juoksee ensimmäisen kymppin niin hitaasti, että hävettää, toisen jarrutellen, kolmannen normaalisti ja neljännen niin kovaa kuin jaksaa, kuvailee Liikanen.

Brysselin suomalaiset perustivat oman juoksukerhonsa, Bruxelles Marathon Clubin. Suomessa Liikanen vei useana kesänä juoksunharrastajia 27 kilometrin lenkille Mikkelin torilta Anttolaan mäkiä eteläsavolaista maantietä kulkevalle reitille.

Keskieuropallaiset liikkuvat paljon viherympäristöissä, joiden Liikanen luonnehtii olevan luonteeltaan puistojen ja suomalaisten metsien väli-
muoto. Ihmiset kulkevat viheralueilla kiertäviä päällystettyjä polkuja pitkin.

F1 tuli tutuksi

Komissaarina Liikasselle tuli usein kutsuja Formula 1 -luokan osakilpailuihin, joita hän myös kävi seuraamassa. Hänen mukaansa moottoriurheilu on Euroopassa tunnetuin urheilulaji, johon liittyy EU-tasolla kilpailu- ja teknologiaulottuvuuksia. Britannian, Espanjan, Italian, Ranskan ja Saksan autoteollisuudella on ollut vahva yhteys moottoriurheiluun, joten alan lobbaus EU:n suuntaan on voimakasta. Liikasen huomasi, että **Keke Rosbergista** oli jäänyt muistijälki monelle mieleen. **Mika Häkkinen** nousi huipulle 1990-luvulla ja hänen menetyksensä seurasi **Kimi Räikkönen** 2000-luvulla.

Liikanen pääsi seuraamaan läheltä autoteknologian kehitystä. **Ayrton Sennan** kuolema vuonna 1994 Imolan radalla toi esiin nopeammiksi ja suorituskykyisemmiksi kehitettyjen autojen turvallisuusongelmat. Vakavia, usein kuolemaan johtaneita onnettomuuksia oli tapahtunut formulakilpailuissa lähes vuosittain, mutta yhden kirkkaimman tähden menehtyminen suureksi televisiolajiksi nousseessa moottoriurheilumuodossa pakotti lopulta toimiin. Onnettomuus johti sääntömuutoksiin ja muun muassa jarruteknologian kehittämiseen.

Formula 1 -kilpailuja hallinnoivan Kansainvälisen autourheiluliiton (FIA) puheenjohtaja **Max Mosley** tuli 2000-luvun alussa tapaamaan komissaari Liikasta ja korosti tarvetta parantaa autojen turvallisuutta. Liikanen osallistui Mosleyn johtaman turvallisuusfoorumien työskentelyyn. Mos-

ley harmitteli vuonna 2012 ilmestyneissä muistelmissaan, että yhteistyö ja sen pohjalta alkanut prosessi katkesivat Liikasen siirryttyä komissaarikautensa jälkeen Suomen Pankin pääjohtajaksi.

Formulakilpailuiden merkityksestä Saksassa kertoo uutislähetys maan liittopäivävaalipäivänä 1998. Samalle päivälle osui Nürnbergringin radalla ajettu Luxemburgin GP. Uutiset alkoivat Liikasen mukaan tiivistyksellä ”*Schröder und Häkkinen gewonnen, Kohl und Schumacher verloren*” (Schröder ja Häkkinen voittivat, Kohl ja Schumacher hävisivät).

Tallipäällikkö **Flavio Briatore**n vieraana Liikanen tustui Renaultin F1-tallin toimintaan 2000-luvun alussa Magny-Coursin radalla. Mukana oli myös Briatoren silloin naisystävä, huippumalli **Heidi Klum**. Liikanen ei tosin tunnistanut häntä. Komissaari pyysi päästä tervehtimään Kimi Räikköstä ja Klum lähti opastamaan häntä varikolle. Räk-

könön yllättyi käynnistä ja kysyi ”*tuletko sä tänne ihan tän takia?*” Sankka joukko kuvaajia pyöri ympärillä ja Liikanen arveli Räikkösen olevan todella suosittu. Moottoriurheiluun erikoistunut kuvaaja **Antti Puskala** valisti häntä, että kuvaajia kiinnosti ennen kaikkea Heidi Klum.

Formula 1 -luokka on julkisuusarvoltaan omassa sarjassaan, mutta

ralliautoilun maailmanmestari **Ari Vatanen** oli erittäin tunnettu Ranskassa. Hän toimi europarlamentaarikkona kaksi kautta, ensin 1999 Suomesta ja 2004 Ranskasta valittuna. Ranskalaisen Metro-lehden vuonna 2006 tekemän kyselyn mukaan Vatanen oli kymmenenneksi suosituin eurooppalainen Ranskassa. Liikasen mukaan Peugeot’n pääjohtaja **Jean-Martin Folz** sanoi Vatasen suorastaan pelastaneen yhtiön. Tärkeitä olivat vuoden 1985 maailmanmestaruuden lisäksi neljä Pariisi–Dakar-rallin voittoa 1980–1990-lukujen taitteessa PSA-konsernin Peugeot- ja Citroen-autoilla.

Vähäinen liikkuminen iso ongelma

Ihmisten vähentynyt fyysinen aktiivisuus on todellisuutta kaikkialla Euroopassa ja laajalti koko maapallolla. Kehityssuunta yhdistyneenä eliniän pidentymiseen lisää terveydenhoitomenoja. Pääministeri **Petteri Orpon** hallituksen ohjelmaan sisältyy myös Suomi liikkeelle -ohjelma, jonka tarkoituksena on kansallisesti kääntää kehityksensuunta. Juhlapuheissa toistuu huoli liikkumattomuuden kansantaloudelle aiheuttamista miljardikustannuksista. Suomen Pankin pääjohtajan tehtävästä eläkkeelle vuonna 2018 jäänyt Liikanen suhtautuu juhlapuheisiin ja laskelmiin epäilevästi.

– Laskelmat ovat vähän humpuukia. Tulokset riippuvat siitä, millä kaavalla ja menetelmällä ne tehdään. Mutta asia on iso. Jos armeijaan menevä ei jaksaa juosta 2 000 metriä, niin hän on todella huonossa kunnossa. Jos varhaisella iällä kunto jää hoitamatta, niin taakka on pirunmoinen.

Liikanen kertoo tukevansa urheiluseurojen toimintaa Mikkeliä. Hän sanoo arvostavansa suuresti seuroissa valmentajina ja huoltajina toimivia vanhempia, joita on edelleen paljon. Tärkeää on myös mahdollisimman monien saaminen mukaan toimintaan. Kilpailullisuutta hän pitää

Ei siellä ajateltu, että mitä pitempi matka, sitä tyhmempi jätkä.

Erkki Liikanen (s. 1950)

- Suomen Pankin pääjohtaja 2004–2018
- Euroopan komission jäsen (komissaari) vastuualueena yritystoiminta ja tietoyhteiskunta 1999–2004
- Euroopan komission jäsen (komissaari) vastuualueena budjetti, henkilöstö ja hallinto, kääntäminen ja komission tietotekniikka 1995–1999
- Suurlähettiläs, Suomen edustaja Euroopan unionissa 1990–1994
- Valtiovarainministeri 1987–1990
- SDP:n puoluesihteerinä 1981–1987
- Mikkelin kaupunginvaltuuston jäsen 1973–1984
- Kansanedustaja 1972–1990
- Valtiotieteen kandidaatti, Helsingin yliopisto 1975

urheiluun luontevasti kuuluvana osana. Huippu-urheilijoiden esikuvavaikutukseen liikuntainnon herättäjinä ja laajemminkin Liikanen suhtautuu kriittisesti.

– Hyvä urheilija ei ole välttämättä hyvä esikuva, vaan hän voi vaikuttaa jopa kielteisesti.

Koulun merkitys liikuntatottumuksien muovaajana on Liikasen mukaan suuri. Perheen ja koulun lisäksi internetin kautta saatavat vaikutteet ohjaavat nuorten valintoja. Liikasen sanoo internetin tehneen ihmisten välisestä yhteydenpidosta helppoa, mutta mahdollistaneen myös olemisen omissa oloissaan.

Lenkille lähtö harmittaa tuskin koskaan

Liikanen ei ole asettunut eläkevuosiensa aloilleen, vaan matkustaa edelleen paljon työ- ja luottamustehtävien vuoksi eri puolille maailmaa. Hän kokee säännöllisen liikunnan auttavan jaksamaan, ja maltillisen lenkkeilyn helpottavan aikaeron aiheuttamaa räsytystä. Lenkkitosut ovat nykyisin hyväksytyt matkustusjalkine, joten ne kulkevat kätevästi mukana.

Määränpäessä Liikanen pyrkii käymään aamutuimaan lenkillä. Juhannuksen alla hän vieraili Intiassa, jossa lämpöä oli 35 astetta. Kuumuutta enemmän lenkkeilyä haittäisi ihmispaljous. Kaupustelijat ja kyydintarjoajat sekoittivat hölkkärytmiä.

Juostessa ajatukset järjestyvät ja kirkastuvat Liikasen mukaan kuin itsestään rauhallisen ja pitkän lenkin aikana. Sopivalla vauhdilla juostut lenkit ovat pitäneet jalka- ja selkävaivat loitolla.

– Sykemittari on loistava keksintö, se auttaa pitämään rytmin. En juokse ilman mittaria, varsinkin kun aikarytmi vaihtelee. On katsottava, että pulssi on kunnossa. Vauhtia lähtee lisäämään helposti väsyneenäkin. Olen 73-vuotias kundi, joten kannattaa katsoa, että vauhti on sopiva ja pulssi pysyy. Kun kokonaiskuormitus on kova, niin täytyy olla varovainen, muistuttaa Liikanen.

Liikanen kertoo juoksevänsä muun liikunnan lisäksi rauhallisen ja pitkän lenkin kolme–neljä kertaa kuukaudessa. Vaikeinta liikunnassa on Liikasen mukaan liikkeelle lähteminen. Kyse on savolaisittain sanottuna projektista, joka on aloittamista vaille valmis. Liikuntaa ei kannatakaan jättää meinaamiseksi.

– Olen vain pari-kolme kertaa katunut liikkeelle lähtemistä. Vauhti kannattaa pitää rauhallisena, sitä voi lisätä. Aamu on paras hetki liikkua Anttolassa, New Yorkissa, Delhiässä, missä tahansa, sanoo Liikanen.

Liikanen viihtyy myös Anttolan kalavesillä, mistä kertovat saaliskuvat Facebook-sivulla. Erilaisia tapoja liikkua ei Liikasen mielestä kannata tuomita. Joku juoksee mielellään, toiselle sopii sauvakävely. Liikanen ei pidä kuntosalilla käymisestä, mutta suo sen tuottaman mielihyvän muille. Liikuntaan voi myös yhdistää kirjojen kuuntelun. Liikanen on kuunnellut lenkeillään **Volter Kilven** suomalaisen kirjallisuuden klassikoihin kuuluvan *Alastalon salissa* -romaanin luku kerrallaan.

– Miten hyvin se soi. Kilpi luki tekstit ääneen vaimollen. Kirja on kirjoitettu niin, että rytmi on läsnä. Kannattaa etsiä YLEn Areenasta Alastalon salissa, ja kuunnella kirja luku kerrallaan. Teksti vie varmasti muihin maailmoihin. ♦